

Štátnicové predmety študijného programu Slovenský jazyk a literatúra – jednodborové štúdium a tézy k nim

FiF.KSJ/A-AmoSL-90/15 **Slovenská lingvistika**

FiF.KSJ/ A-AmoSL-91/22 **Lingvistická metodológia a literárna veda** (štruktúra: 10 otázok z lingvistiky + 10 otázok z literárnej vedy); študent si ťahá len jednu otázku zo spoločného súboru 20 otázok– odpovedá buď z lingvistickej metodológie alebo z literárnej vedy

FiF.KSLLV/A-AmoSL-95/22 **Slovenská literatúra** (platné tézy nájdete na webstránke KSLLV)

I. Slovenská lingvistika

1. Interakcia jazyka a spoločnosti.

a) Korelácia medzi diferenciaciou spoločnosti a variabilitou jazyka. Dialekty, sociolekty (s dôrazom na profesiolekty).

b) Sociálny aspekt jazykových zmien.

2. Nositeľ jazyka v sociálnej interakcii.

a) Komunikačná kompetencia a sociálna interakcia.

b) Konverzačné maximy a kooperatívna komunikácia. Korektnosť komunikačnej interakcie.

3. Slovenčina vo vzťahu k češtine.

a) Čeština v jazykovom vedomí Slovákov.

b) Problém delimitácie češtiny a slovenčiny v retrospektíve a súčasnosti.

4. Rečové akty.

a) Štruktúra rečového aktu. Priame a nepriame rečové akty.

b) Typológia rečových aktov.

5. Konverzačná analýza.

a) Prístupy k analýze rozhovorov. Etnometodológia a jej orientačná báza.

b) Organizácia rozhovorov.

6. Diskurz.

- a) Obsah konceptu diskurz a jeho otvorenosť.
- b) (Kritická) analýza diskurzu s ohľadom na argumentácie v ňom.

7. Medzijazykové vplyvy z pohľadu inakosti a cudzosti.

- a) Prirodzené asimilačné procesy v interkultúrnom kontexte vo vzťahu k jazyku.
- b) Iné a cudzie z hľadiska stratifikácie národného jazyka.

8. Regulácia a fungovanie jazyka v predspisovnom období.

- a) Kultivovanie jazyka a komunikácie v predspisovnom období.
- b) Kultúrne predspisovné útvary z komunikačného, funkčného a teritoriálneho hľadiska.

9. Regulácia a fungovanie jazyka v spisovnom období.

- a) Stabilizácia jazykovej normy a kodifikácie v 19. storočí.
- b) Kodifikácie v 2. polovici 20. storočia.

10. Jazykové stvárnenie sveta.

- a) Princíp jazykovej relativity.
- b) Jazykový obraz sveta

11. Štýl.

- a) Prístupy k vymedzeniu štýlu.
- b) Aspekty komunikačného štýlu.

12. Štylizácia a recepcia štýlu.

- a) Určujúce faktory (determinanty) štylizácie.
- b) Štylistická recepcia (interpretácia) textu.

13. Štýl a text.

- a) Analytická diferenciácia textovej lingvistiky a štylistiky.
- b) Tvorenie textu a štýlové vrstvy. Intertextualita a multimodalita.

14. Persuázia

- a) Logická a rétorická argumentácia.
- b) Korektná persuázia a manipulácia.

15. Rétorika a komunikačná kultúra

- a) Inkluzívna komunikácia. Zrozumiteľnosť rečníckeho prejavu.
- b) Dialogická rétorika a zdvorilosť v komunikácii.

II. Lingvistická metodológia

(Pozn.: Témy/otázky z literárnej vedy nájdete na webstránke KSLLV)

1. K účelnosti lingvistiky.

- a) Vývoj súčasného jazykovedného myslenia.
- b) Klasický pragmatizmus a sila praxe.

(Dolník, J.: Jazyk v pragmatike, s. 9 – 22.)

2. Diferencovaná realita – diferencované teórie.

- a) Naturalistická orientácia jazykovedy.
- b) Antinaturalistická orientácia jazykovedy

(Dolník, J.: Jazyk v sociálnej kultúre, s. 20 – 39)

3. Štruktúra jazykových odborníkov.

- a) Spontánnosť a prirodzenosť, schopnosť reflexie jazyka.
- b) Jazykoví odborníci a mocenské vzťahy.

(Dolník, J.: Jazyk v sociálnej praxi, s. 174 – 187)

4. Jazykové problémy.

- a) Štandardné nazeranie na problémy – definícia jazykového problému.
- b) Pragmatické a akvizičné jazykové problémy.

(Dolník, J.: Jazyk v pragmatike, s. 142 – 169)

5. Pohľady na gramatiku (morfológiu).

a) Rozšírenie pohľadu na gramatiku.

b) Vnímanie gramatických pravidiel a bezznalostná gramatická dispozícia.

(Dolník, J.: Jazyk v sociálnej kultúre, s. 39 – 53).

6. Pohľady na vetnú syntax.

a) Vetná syntax – štandardné koncepcie.

b) Princíp dominancie v stavbe viet – explikačná koncepcia.

(Dolník, J.: Všeobecná jazykoveda. 2. vyd., s. 82 – 84, 164 – 168).

7. Pohľady na význam slova.

a) Odrazová verzia.

b) Lexikálny význam v pragmatickej perspektíve.

(Dolník, J.: Jazyk v pragmatike, s. 99 – 113).

8. Prirodzená orientácia v jazyku.

a) Princíp ekvivalencie.

b) Princíp príznakovosti (prirodzenosti).

(Dolník, J.: Všeobecná jazykoveda. 2. vyd., s. 138 – 160).

9. Metódy klasickej (systémovej) jazykovedy.

a) Analýza komunikátov – určovanie jazykových jednotiek.

b) Distribučná a opozičná analýza – paradigma.

(Dolník, J.: Všeobecná jazykoveda. 2. vyd., s. 31 – 47).

10. Fundamentálne pojmy klasickej (systémovej) lingvistiky.

a) Jazykový znak, arbitrárnosť, motivácia, jazykový systém, dynamika systému, systémotvorné vzťahy, jazykové kategórie.

b) Aktualizácia, neutralizácia, transpozícia, transformácia, derivácia, komutácia, substitúcia.

(Všeobecná jazykoveda).